

gospodarske, obrtniške in narodne

Izhajajo vsako sredo po celi poli. Veljajo v tiskarnici jemane za celo leto 3 gld. 60 kr., za pol leta 1 gld. 80 kr., za četrt leta 90 kr. pošiljane po pošti pa za celo leto 4 gld. 20 kr., za pol leta 2 gld. 20 kr., za četrt leta 1 gld. 15 kr. nov. den.

V Ljubljani v sredo 22. junija 1870.

Gospodarske stvari.

Nekoliko besedí o travi in senu.

Naj nekoliko besed spregovorimo posebno zdaj, ko je ravno čas košnje.

Beseda „seno“ pomeni perje, cvetje in steblo vseh rastlin, ktere se pokosijo v nezrelem stanu in se potem posušé, tako, da ne ostane več vode v njih, kakor 15 odstotkov. Nasprotno od posušenih nezrelih rastlin so suha stebila in peresa zrelih rastlin, to je, slama, ki je veliko manjše redivne vrednosti zato, ker ima komaj 22 odstotkov snov v sebi. Da je pa tako malo redivne moči v takem senu, pa tudi v slami, prihaja odtod, ker najvažnejše redivne snove v rastlini so se dale za izdelovanje zrnja, in ker se mehki vlaknec zelene rastline pri dozorenji v težko porabljivo lesno lakno spremení.

Le tedaj toraj smemo upati, da dobimo dobro redivno senó, ako pokosimo in posušimo rastlino še pred dozorenjem. Žalibog, da se čeravno ne povsod, vendar prav mnogokrat nasprotno ravná; še le takrat, ko je trava že rumena, zrela, kedar je detelja že jela rujaveti, to je, zoreti, ljudje menijo, da je pravi čas košnje. Zakaj pač tako? Navadno se trdi, da je neobhodno potrebno pustiti travo dozoreti, da se seme napravi, ki po tem odpade in služi prihodnjemu zrodu; in tako se leto za letom ravná, pa mesto dobrega redivnega sená se vedno prideluje pusta slama! Po takem ravnanji gré v pogubo neizrečeno veliko dohodkov, a vendar se namen, to je, zasajanje semena, ne doseže. Nikakor nočemo odrekati, da travno seme, ki pade na tla, ne bi moglo kaliti med drugimi že starejmi močnimi rastlinami; al prav gotovo to tudi ni, ker skušnja uči, da se rastline na travniku zaplodijo tudi po mladikah iz korenin. To kažejo nekteri travniki, ki so že stari, da jim opeša s časom moč kaljenja in da postanejo celó redki, čeravno so na njih rastline dozorele.

Najugodnejši čas kositi travnike in deteljo je takrat, ko je večina rastlin v cvetji, kajti tedaj je v njih največa redivna moč, in gotovo dajo tedaj pokošene in posušene rastline najzdatnejšo, močno, redivno seno. Po cvetenji pa se v rastlinskem telesu najredivnejše snove, to so, gnjilčne, porabijo za izdelovanje semena in zrnja. Koliko vrednost pa ima zrnje, to vsi gospodarji vejo, in lahko o tem sami sodijo.

So pa tudi taki, ki celó priporočajo kositi travnike še pred cvetjem, in to trdijo s pravičnim vzrokom, kajti gotovo se trava veliko čvrstejše spodraste, in tako seno je posebno bogato na gnjilčnih obstojnih delih, kar tudi dobri travniki in pašniki dostojno spričujejo.

Tako ravnati pa je mogoče le tam, kjer je močna zemlja in dostojno vlažno obnebje, ki služi hitri spodrasti rastlin.

Če to ali uno stvar preiskujemo, najdemo, da je najumnejši in ugodnejši čas za košnjo, kakor smo že omenili, kedar so rastline v polnem cvetji, ne pred in ne kasneje.

Po „Gosp. Listu“.

Zárod gozdov s presajanjem mladih sadik.

(Dalje.)

3. Kako si moramo jamice za sajenke narediti?

Pri izdelovanji jamic moramo ozir jemati:

- a) na čas, kdaj naj se kopajo;
- b) koliko naj bode ena od druge in v katerem redu;
- c) kako široke in globoke naj bodo;
- d) odločitev zemlje po lastnostih in dobrotah.

Kar se tiče časa, kdaj naj se jamice napravijo, odgovorimo to, da je pripraven za to vsak letni čas, vendar si raji izberemo take čase, ko lože in ceneje delavce dobimo, ko je noč kratka, dan pa dolg, toraj ne pozno v jesenskem ali zimskem času.

Dobro je tudi jamice pol leta pred sadbo napraviti, da se prst zrahljá in rastlinicam zdatneje tekne. Moramo pa tukaj na dvoje paziti. Če imamo čisto majhine rastlinice, ni potreba jamic nič napravljati, kajti majhne ljuknice trava zaraste in pri sajenji manjka prsti. Drugače je pa to pri starejih in večih sadikah. Pri takih je pa dobro jamice poleti pred narediti, posebno če je zemlja vezljiva, ilovnata.

Koliko naj bodo sajenke vsaksebi, bilo je že povedano; vprašanje je tedaj le: v kakošnem redu?

Pri nas na Kranjskem, kjer nimamo še vredjenih gozdov, je dobro, da se le posekani prostori zasadijo. Bolj izobraženim, ki delajo iz planjav gozde, je pa to že tudi znano, toraj ne govorim o tem nič družega, kakor to, da rečem: prostor, ki ga hočeš na novo zasaditi, najpred zmeri, potem potegni žnoro in tū zaznamvaj s količkom, kam ima vsaka rastlinica priti, ki jo hočeš vsaditi. Tako dobimo natančnost in red.

Širjava in globočina jamic odvisí od zemlje in od velikosti rastlinic. Če je zemlja dobra, naredimo le široke in globoke jamice, da rastlinice ugodno v nje denemo. Če pa je zemlja slaba, je pa bolje, da 3 do 6 palcev (colov) širje jamice napravimo, da mlade rastlinice, ki že same po sebi v mladosti pešajo, svoje koreninice lahko zrahljano zemljo poženo.

Sploh se pa ravnajmo po teh pravilih: Rastlinice, debele kakor puškina cev, morajo od 2 do 3 čevljev široke in 1 čevlj in pol globoke jamice imeti. Rast-